

מסורת הש"ס

(א) [כריתות טז:] (ב) פאה
 פ"א מ"ד פסחים ט: גדה נה,
 (ג) מעשרות פ"א מ"א גדה נה,
 (ד) ז"ל שביעי במש' שביעית,
 (ה) ויקרא כה, (ו) דברים
 יח, (ז) ויקרא יט, (ח) פ"ח
 מ"א, (ט) ריש פירקין,
 (י) דברים כד כ"א,
 (כ) קדשים פרשתא א' פ"ב
 ה"ז, (ל) מו"כ בחוקמי פי"ב
 ה"ט,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מעשר דקתני עוד
כלל אחר:

גליון הש"ס

גמ' למעוטי תאנה. עיין
ר"ה דף טו ע"ב תוס' ד"ה
נהגו העם:

לְעִזֵּי רַע"י

וישד"א. איסטטס, פסטל
(צמח, שמשורשו מפיקים
צבע).
ורנצ"א. פואה (עלה
שמשורשו מפיקים צבע
אדום).

מוסף רש"י

[illegible]

רבינו חננאל

אסיקנא גאט חלל גדול
אבא, שטעט חומרא דנשכא
גדולה מכלל בשביעית (זשכא)
דביעיות, אדילא ארסא
נשכט הלח קני בחלוש
מכחבור, אדילא
דביעיות חומרא אלן קני
(גיא) על המחבור דלרקע.
ותוב אדילא דביעיות
גדולה חומרא דממש, ש
שביעיות הלח באכול
אדם ובאכולי חמה
המעשר אוני חל אל גא
אכולי אדם בלבד, לפיכך
קניי חל גדול בשביעית.
ולכך פקדו שטעט דנשכ
מפשוטות גדול פשוטות
שכ, פיא, למשכ אוני חל
גדול בשביעית. ותני ידן
ושביעית חומרא
דאורייתא, חל גדול דל
אכל מעשר כנון קרי וקוצא
כדי בחומרא דבנאן אלא, לא
מתני כיה חל גדול

כלל גדול פרק שביעי שבת

מח.

עין משפט
נר מצוה

ג א מ"י שם הלכה ז ופ"ז
מהלכות שבת הלכה ט:

מוסף תוספות

א. עי' מוס' הרל"ש שגמס:
כל שהוא, ועי' מהשק"ל
ב. כיון שהיה
מתקיים בארץ ואינו
כלה לחיה בשבשהו אינו
צריך לבעור מן ההבית.
מוס' הרל"ש, [ואח"כ] גבי
שבועת מאמר, גודלה
רביעון טפי מאחר, קמא
ארבע מילי כילי וזבותרא
ארבע מילי כילי, רמנ"ן.
ובמקום אינו מתקיים
בזמן ההם מתקיים במקום
יש לו ביעור תני ההם
אין לו ביעור, קמא נהי
ולתא נפשי מילי דקמא.
מבטרא, כיון דחומרא

[illegible]

רבי נסים גאון

פרק שביעי כלל גדול
אמר

גדול עונשה של שבת וכן
שבת, שביעית, דאילו שבת
איתא בין במחבר לר' יוחנן
ממזכר, כד רב הווןא דמורסו
יבכורו כי אפילו המוציא
מחמת לרשות שבת חיבי
מחמא, ורבהו מן המלאכות
נתיין במחבר לר' יוחנן
אין אנו שביעית למונח.
ויאילו שבתים במחבר
איתא בלחוש וכן, ועיקר
הא דאיתא בתורת חנינה דהו
דחמיני ככלל הוין, למא
יצאו חקם איתיה, וכן
יורע חקם מיתורין שון
בפורה בארן ובאילו, וכן
אין אל אלא דב שבת
בפורה בארן ובאילו, ועיקר
הא דאיתא בפרק משקין כי
השלחין (דף ע"ג א) וגדול
עונשה של שביעית ויתר
משנש משער דאילו שבת
איתא בין במאכל אדם
בין במאכל בהמה, ועיקרה
בתורה דכתיב (ויקרא כה)
בלחמך וליחא
בארן, וכמשה (שביעית
א"ב) גדול אמר
לשביעית כל שהוא מוציא
אדם ומאכל בהמה ומקטין
ועומעס ואינו מאכל
בארן כי שבת
לדמיא שביעית, ואילו
משנש מאכל אדם איתיה
במאכל בהמה לית, עיקר
דבר זה הוא כחך בפרק
(דברים טז) שש עשר את
הבאר והארץ, וממילא
ואכלה, וכן שבת ואכל.
וכמשה (שמות כ"א) כ
שהוא אכל.

וְגָבִי שְׂבִיעִית נָמִי ב'ו'. הכי תנן בשביעית (פ"ו מה"ל) כלל גדול אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין היוצעים ואינו מתקיים בארץ פירוש שכלה לחיה יש לו שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ועוד כלל אחר אמרו דקתני כל שאינו^א מאכל אדם ומאכל בהמה וכו' ומתקיים בדרך יש לו שביעית ולדמיו שביעית ואין לו ולדמיו ביעור^ב דכלל הראשון גדול דיש לו ביעור ואחרון אין לו ביעור^ג ואע"ג דקתני התם^ד בצבא אחריתא כלל גדול אמרו שביעית ולא קתני בתריה כלל אחר^ה כיון דקתני כלל קטן קמיה שי"ן למתני בתריה כלל גדול: וזהו גבי מישור דקתני עוד בכלל אחר אמרו ב'ו' עשר לחמה ישנה בראשון כלל גדול כיון לאינו גדול מן השני וז"ע:

דאית ביה אבות ותולדות.
 ואפילו לרצא דאמר
 במועד קטן (דף כ:) גבי שביעית
 אבות אסר רחמנא וטולדות לא אסר
 רחמנא מ"מ מדבצנן מיהא אית ביה
 אבות ותולדות וא"כ צמער איתא איכא
 נמי אבות ותולדות דמדאורייתא דגן
 ותיכוס ויהיז ומדבצנן כל מילי וי"ל
 דלא שייך להזכיר אבות ותולדות
 במילי דליה ציה איסור מלאכות וא"ת
 ובכלל אחר דשבת ושביעית ליתני נמי
 כלל גדול מהאי עטמא ויש לומר דלא
 צריך למיתני דלכלל גדול אסר קאי
 וה"ק עוד כלל גדול אחר אמרו:
גדול עונשו של שבת משל שביעית.
 לפירוש הקונטרס דמפרש
 בתלום שנתלס קודם שבת וקודם
 שביעית משמע שרואה לפרש שביעית
 במחזור איתא היינו במחזור ערב
 שביעית ונתלס בשביעית ומיירי
 באיסור פירות שביעית לאכילה וקשה
 לר"י דלפ"י לא הוה ליה למימר אלא
 גדול עונשו של שבת ושביעית משל
 מעשר דאיתנהו במאכל בהמה מה
 שאין כן במעשר ולמה ליה למימר כלל
 גדול עונשו של שבת משל שביעית
 אלא נראה לר"י דבמדי דאכילה "דלא
 שייכא לענין שבת לא שייך למימר
 גדול שבת לא משביעית ולא ממעשר
 ולהכי לא קאמר גדול שבת ושביעית
 ממעשר אלא קאמר גדול שבת
 משביעית דאיסור מלאכות איתנהו
 בין בתלס"י בין במחזור"י ואילו איסור
 מלאכות שביעית במחזור איתא
 בתלום ליתא וכן משמע בירושלמי
 דקמי' שהשבת חלה על הכל ושביעית
 לא חלה אלא על עבודת הארץ בלבד:
ולכבר קפרא דתני ב"ר גדול
במעשר ב'. נראה לרש"י
 דאחרים לא שנו כלל גדול במעשר
 למי שאינו גדול מחלה אלא מדרבנן

אבל כלל גדול דשבת גדול משבועות דמלאורייתא וכן של שבועות משל
מער: ור"ל פאה ליתא בתאנה וירק. לאו דוקא תאנה דהא
זב איננות אין לקיטון כאחד ואין רק ח' איננות דחשיב צ"ק דפאה
(מ"ה) דחייב בפאה אלל נקט תאנה משום¹ דלקטת כמה פעמים
כדאמרין בחזקת דהבים (צ"ד דף ס"ה) אלל ג' פירי בחד יומא כגון
תאנה כו' ואומר ר"ם דמדאורייתא² נמי מחייב בפאה³ אלל דגגן
ימך כ' בטזור כרמך⁴ והא דלרשב"כ⁵ יכול שאני מרבה קישורין
שהא אוכל ושומר כו' אסמכתא היא דהתם⁶ נמי לרש משום דירק
לה כמו שחקנו מעשר מהן אומר ר"ם משום⁷ דלאין לקיטון כאחד
בטלין⁸ לפי שאין יודעים זמן לקיטון ודבר שאין מכניסו לקיום נמי
ויקוצה. הא דלא קאמר סתם למעוטי מיד דלא אוכל אלל נקט
אין פאה נוהגת בהן וכן מלא רשב"ם בתשובת רש"י והא דנקט
תא אדם ולא הוה חדוש האו שמה הן אוכל גמור ולא ממעטינן:
ו' תגאיר בינו לצין עמנו לא הוי ג' כדאמרין בגמורא⁹ (בבמות דף מ"ג):

אבל

אז מלאכה. דנקט לאו למעוטי מולדות דה"ה למולדות ונלכד שיהו מולדות דשני אבות אלף למעוטי היכא דהו"ב מולדות דאז אחד או אז ומולדה שלו דלינו חייב אלף אחת דקדמתי סיפא העושה מלאכות הדרה מעין מלאכה אחת של מולדות של אז אחד אינו חייב אלף מטעם אחת דדרי הוא כעושה ומחזר

ועושה בהעלם אחד ואין חילוק חטאות
בהעלם אחד אלא בגופי עבירה שאין
דומין או בחילוק שבתות לענין שגגת
שבת: **גמ'** עוד כלל אחר. לקמן
בפירקין (דף עה:) ולא כלל זו אלא
צ"ד דברים כל הכשר להנטיע וכל
שאינו כשר להנטיע וכפן כלל יותר
ומשום הכי קרי להו גדול: וגבי
שביעית. בפרק (י) (בנות שות): גבי
מעשר. בפר"ק דמסכת מעשרות:
אית ציה אבות. ארבעים חסר אחת
שהוצרכו למשכן ותולדות הדומות לכל
אחת הויא תולדות ידיה. אבות
שביעית וזריעה וקצירה וזמירה
וצבירה דכתיבין^א תולדות שאר עבודות
בשבעה וכרס כדלמינן במעמד קטן
בפר"ק (דף ג.) ולבר קפרא דסנא.
במסכתא ידיה במעשר מאי אבות
כו': אלא לאו היינו טעמא. משום
אבות ותולדות אלא דבר שנאמר בו
כלל ועונשו גדול מדבר אחר שנאמר
בו כלל תמי ציה כלל גדול: שבת
איתא. לאיסור ידיה בין דדבר שהיה
תלוש מבעוד יום כגון טווח ולש צילן
דדבר שמחובר משקדס היום: ואילו
שביעית. דדבר שהיה מחובר משקדסה
שביעית איתא אכל דדבר שהיה תלוש
לפני שביעית לימא: שביעית. נמי
אימיה במאכל בהמה דכתיב ולזהמתך
ולחיה וגו' (ויקרא לה). מעשר לימיה
במאכל בהמה דמדאורייתא דגן
מירוש ויזכר כתיב^ב ורבנן תקון פירות
האילן וירק דמאכל אדם כדקתני כל
שהוא אוכל כו': איסיס כמאנה
וירק. מדרבנן: כל שהוא אוכל כו'.
דגבי פיהא קציר כתיב^ג מה קציר
מיוחד שיש בו כל אלו: למעוטי
ספיחי טעים וקולא. שעומדים לזבוע.
להכי נקט ספיחים דאין דרך לזקטן
בשנה שמורעים אלא בסוף ד' וה'
שנים שהשרשין מתפשטין בדרך
ושביעיתן ושושם שלהן עיקר. והא
דנקט הוי ולא נקט שאר מיניס שאין
רצוין לאכילה משום דאידיי דגבי
שביעית תמי להו דיש להן שביעית
נקט הכא דבפיהא ומעשר לימיהו
לשון רבינו הלוי. סמיס ווישד"א
קולא וורנ"א: ומכניסו לקיום למעוטי
ירק. כגון לפת ופסלות: ואילו
מכניסו לקיום ולקטסו לאחד לא
סנ. דמי תקון רבנן אדירה לא פלוג
בפירות האילן וצירק בין מין למין:

מתייתן. לפטר בחד חטאת: **כתיוב ששצה.** ולא ידע שבת מעולם: **אכל הכיר ולבסוף שבת.** הוה ליה כשוכח שהיום שבת ויודע עיקר שבת וחייב על כל שבת ושבת: **שהיה שוכח ממנו.** מעולם: **למי הכיר ולבסוף שבת.** דחייב ואע"ג דליכא למימר ימים שבינתיים הוויין ידיעה לחלק וכו"ש הא דליכא למימר שימים שבינתיים הוויין ליה ידיעה לחלק: **אכל**

ומירוש ויהרר^ר דתסם קזיר דכמיז גבי פאה^א הוא דגן וכמיז^ב כי תחזר
ולועזין שיהיו חייבים בצפאה ת"ל ובקולרסם את קזיר ארסם מה קזיר
מקרא אע"ג דהוי מדרבנן ומה שלא תקנו פאה צירק ובתמזה ודלד
דבר מועט הוא פאה דידיה ויש הפסד לעניים בה יותר מן הריחו ש
לא חזר^ט ויפסידו יותר ממזה שיריחו בצמקום אחר: **ספ"ח: ספ"ח**
הני אומר ר"י משום דקדש הוה ראוייה לאכליה וקמ"ל בפלוגיה
ספחים^{טז} משום דשמן סתים קרואה עצמם אינם ראויים כלל לא
גר שנתגייר בין הנכרים. ^יצפני ג' ^יולא הודיעוהו מלות שבת ^י